

VÄSTERNORRLANDS STYRKEOMRÅDEN I-III

ZOLTAN ELEKES

Institutionen för geografi

RIKARD ERIKSSON

Institutionen för geografi / CERUM

2019-09-30

UMEÅ UNIVERSITET

SMART INDUSTRI 2.0 VÄSTERNORRLAND

”Ska utifrån regionala förutsättningar bygga den regionala strategiska strukturen och komplettera övriga pågående satsningar i länet inom området SME industri och industrinära tjänsteföretag för att stärka industrin och industrinära sektors konkurrenskraft när det gäller systematiskt förnyelse och omställning.”

FRÅGOR

1. I vilka delar av näringslivet ligger regionens styrkeområden?
2. Hur har detta förändrats sedan 2007?
3. Vilka är de möjliga framtida utvecklingsvägarna?

HUVUDBUDSKAP

1. Skogsnäringar, fordonstillverkning, transport, kemikalier men den sysselsättningsmässiga tyngdpunkten finns i andra näringar (offentlig sektor, detaljhandel men också teknisk konsultverksamhet, försäkring och datakonsulter). Stora inomregionala skillnader.
2. Relativt stabil sammansättning. Ca 70% av specialiseringar fanns kvar 2016. Konsultverksamheter ökar mest.
3. Koncentrationen av relaterade sektorer (industriella vänner) påverkar både etableringen av nya specialiseringar och försvinnandet av gamla. Fokus bör också vara på relaterade sektorer för att främja framgångsrik omvandling.

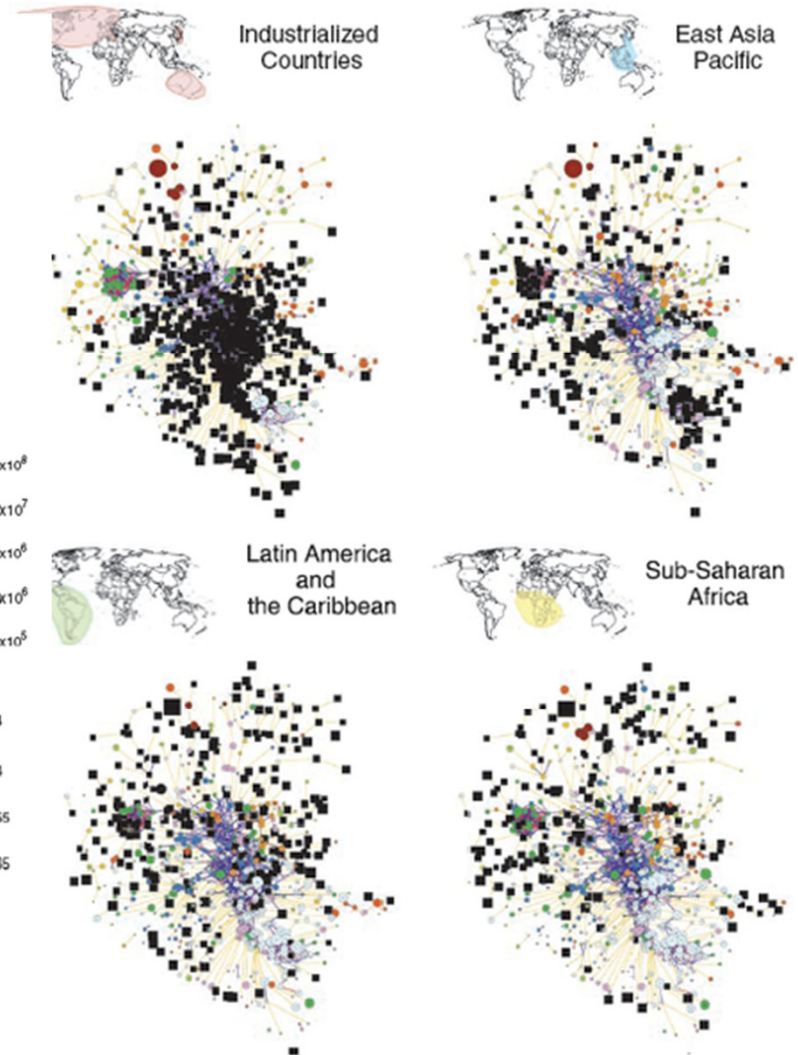
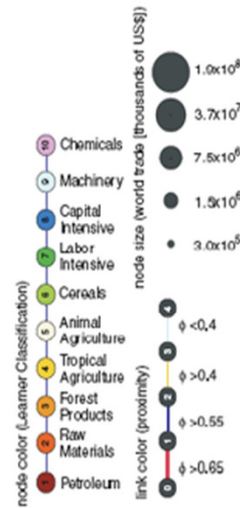
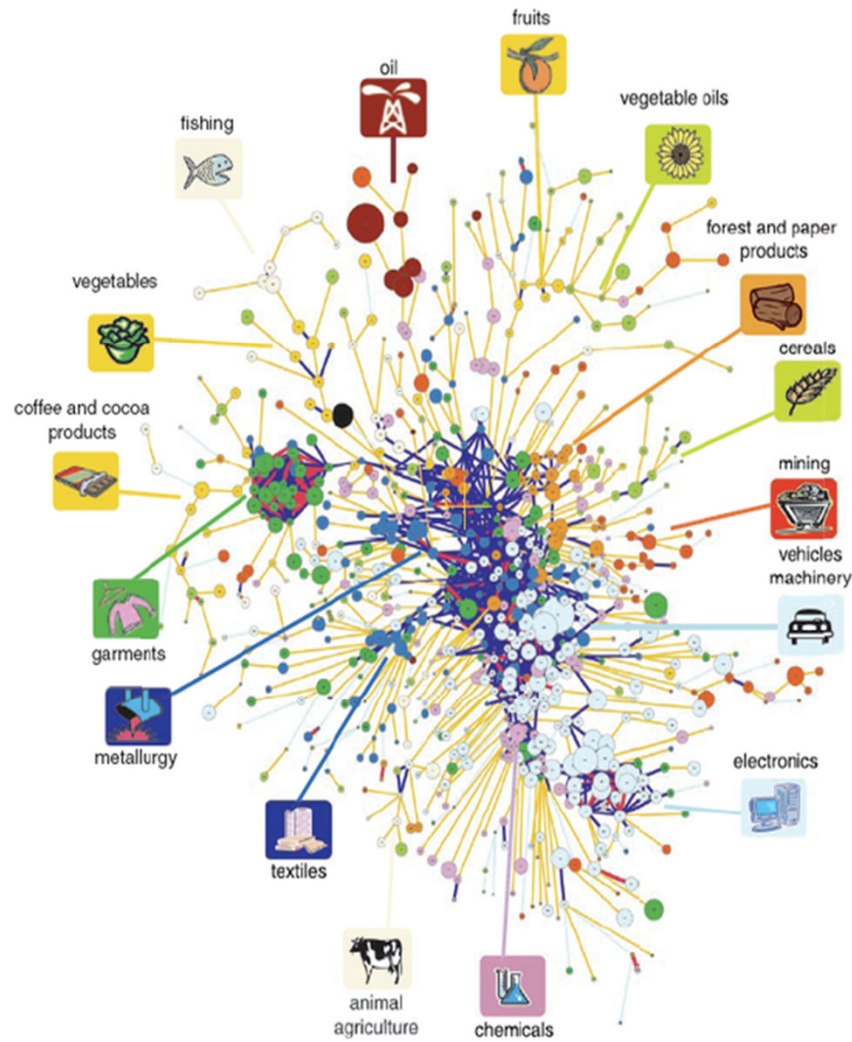
FRAMGÅNGSRIK OMVANDLING

”Nytt arbete baseras på existerande arbete: Det behöver
'föräldrar'”

Jane Jacobs (1970): The economy of cities

“THE PRODUCT SPACE”

HIDALGO ET AL (SCIENCE 2007)

VÅRT FOKUS ÄR PÅ ARBETSKRAFTEN (DEN BASALA BYGGSTENEN SOM TENDERAR ATT VARA PLATSBUNDEN)

INDUSTRISTRUKTURENS BETYDELSE

SPECIALISERING

“Även om åtgåren till en isolerat belägen fabrik kan välja och vraka bland en stor mängd arbetssoökande utan yrkesutbildning, får den ofta göra sig stor möda att finna specialutbildad personal, och en yrkeskunnig arbetare har ingenstans att ta vägen skulle den mista sin anställning” Alfred Marshall (1920) “The principles of economics”

INDUSTRISTRUKTURENS BETYDELSE

DIVERSITET

Stora och **diversifierade** regioner erbjuder flera olika jobbmöjligheter vilket ökar chansen att hitta ny försörjning och skapa nya sektorer (Puga, 2010).

INDUSTRISTRUKTURENS BETYDELSE

RELATERADE VERKSAMHETER GENOM JOBBYTEN

Delar kompetensresurser (Neffke & Henning, 2013).

Ökar produktivitet (Eriksson 2011), matchning (Boschma, Eriksson & Lindgren 2014), kompetensförsörjning (Borggren, Eriksson & Lindgren 2016), och gradvis diversifiering (Neffke, Boschma Henning 2011)

DATA: ASTRID

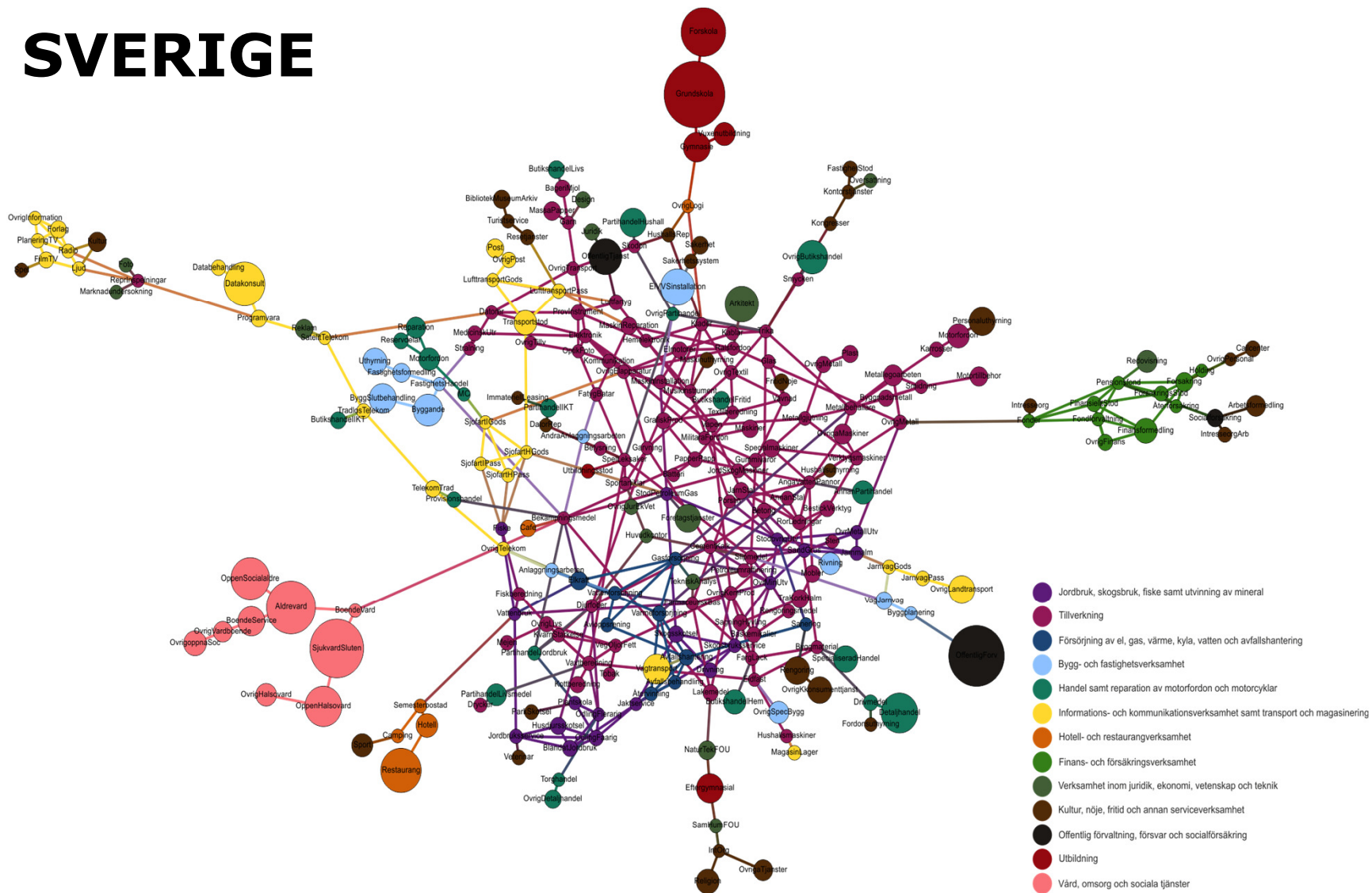
- All arbetskraft (20-65) i Sverige (RVN) 2007-2016 med information om sektor, inkomst, arbetsställe kommun som har huvudsaklig inkomst från arbete (enligt kontrolluppgift). Visst bortfall av kvinnor
- Inkluderat arbetsställen med minst 2 anställda och visar endast sektorer med minst 100 anställda
- AstSni07 på 3-siffernivå

NYCKELBEGREPP

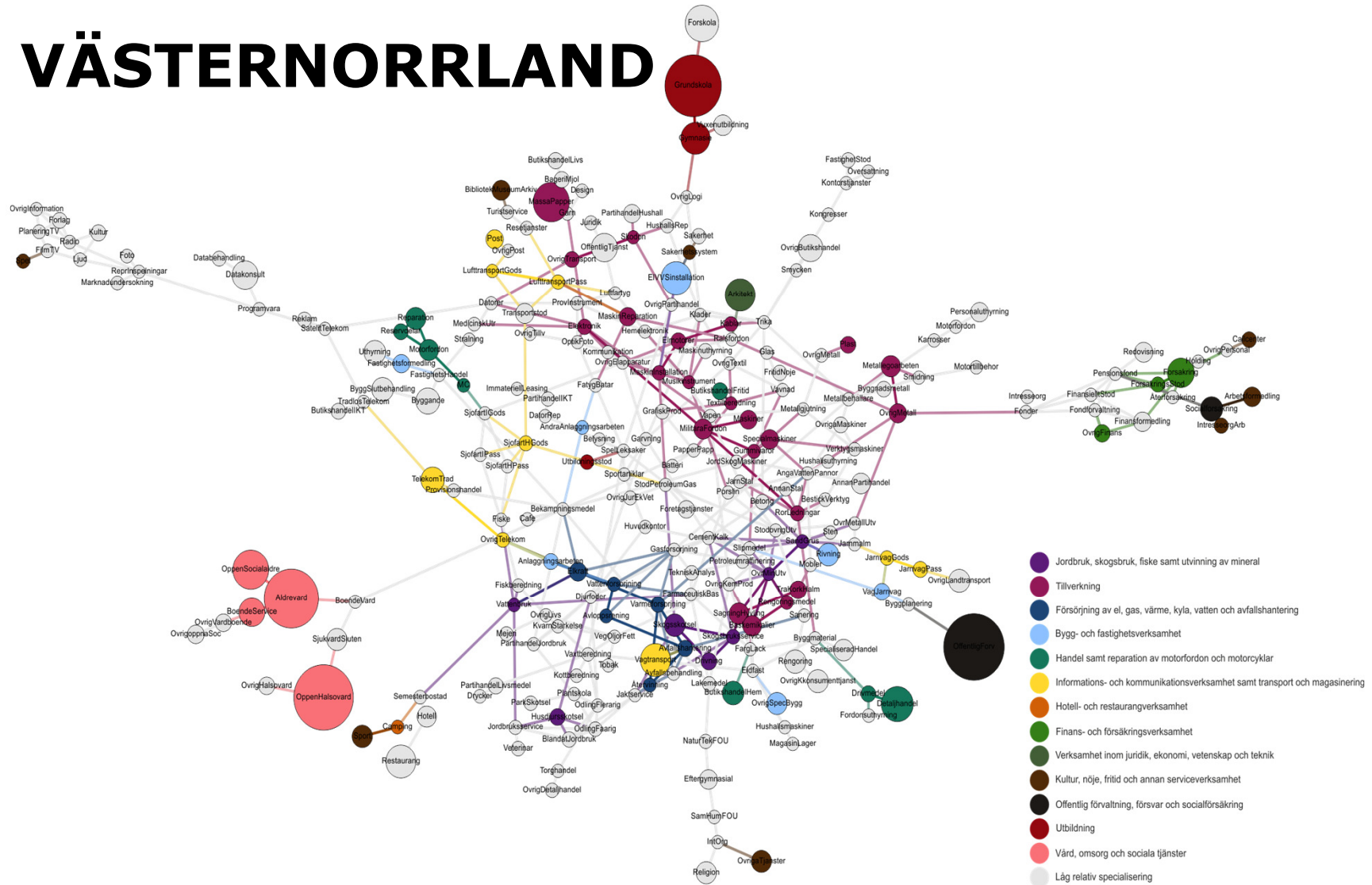
- *Specialisering (LQ)*: Lokaliseringkvot som visar relativ specialisering (andel i regionen/andel i landet) 2007/2016
 - Brukar vara exportorienterade och bidra till lokala multiplikatorer
 - Normaliserat -1 till 1 för att undvika extrema tal
 - Endast direkt sysselsättning
- *Relaterade branscher*: Vilka sektorer har större personalbyten än förväntat givet storlek och in- respektive utflöden i riket 2011-15 (3-siffernivå). Chefer (SSYK=1) ej inräknade.
- *Relaterad densitet (inbäddning)*: Relativ koncentration av relaterade branscher (LQ)
 - Kompetensförsörjning och diversifiering
 - Normaliserat 0-1 för att undvika extrema tal

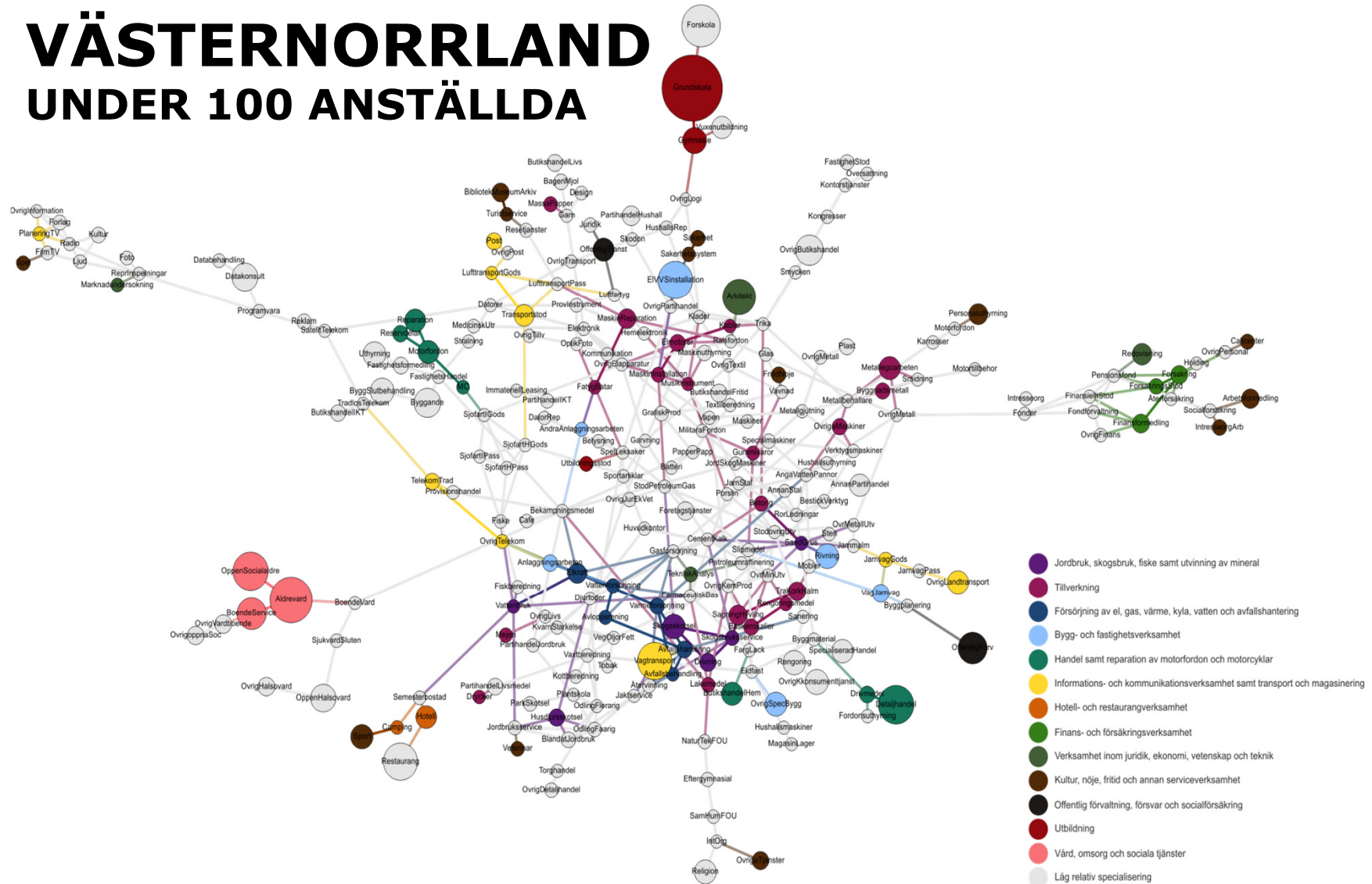
SVERIGE

VÄSTERNORRLAND

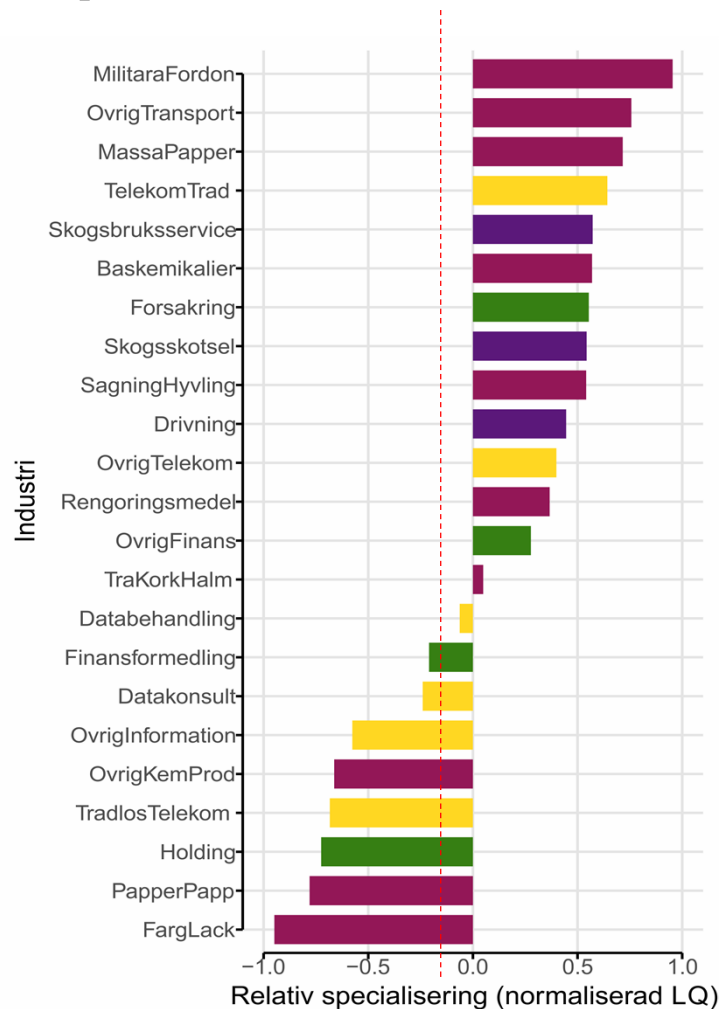
VÄSTERNORRLAND UNDER 100 ANSTÄLLDA

Nytt: Offentliga tjänster, fartyg, betong, byggnadsmaterial, övrig maskintillverkning, hotell & turistservice, drycker, teknisk analys (provning, certifiering), läkemedel
Förlorat: Fordonstillverkning, skogsnäringarna tydligt mindre.

SPECIALISERING 2016

(RELATIV SYSSLESÄTTNINGSKONCENTRATION)

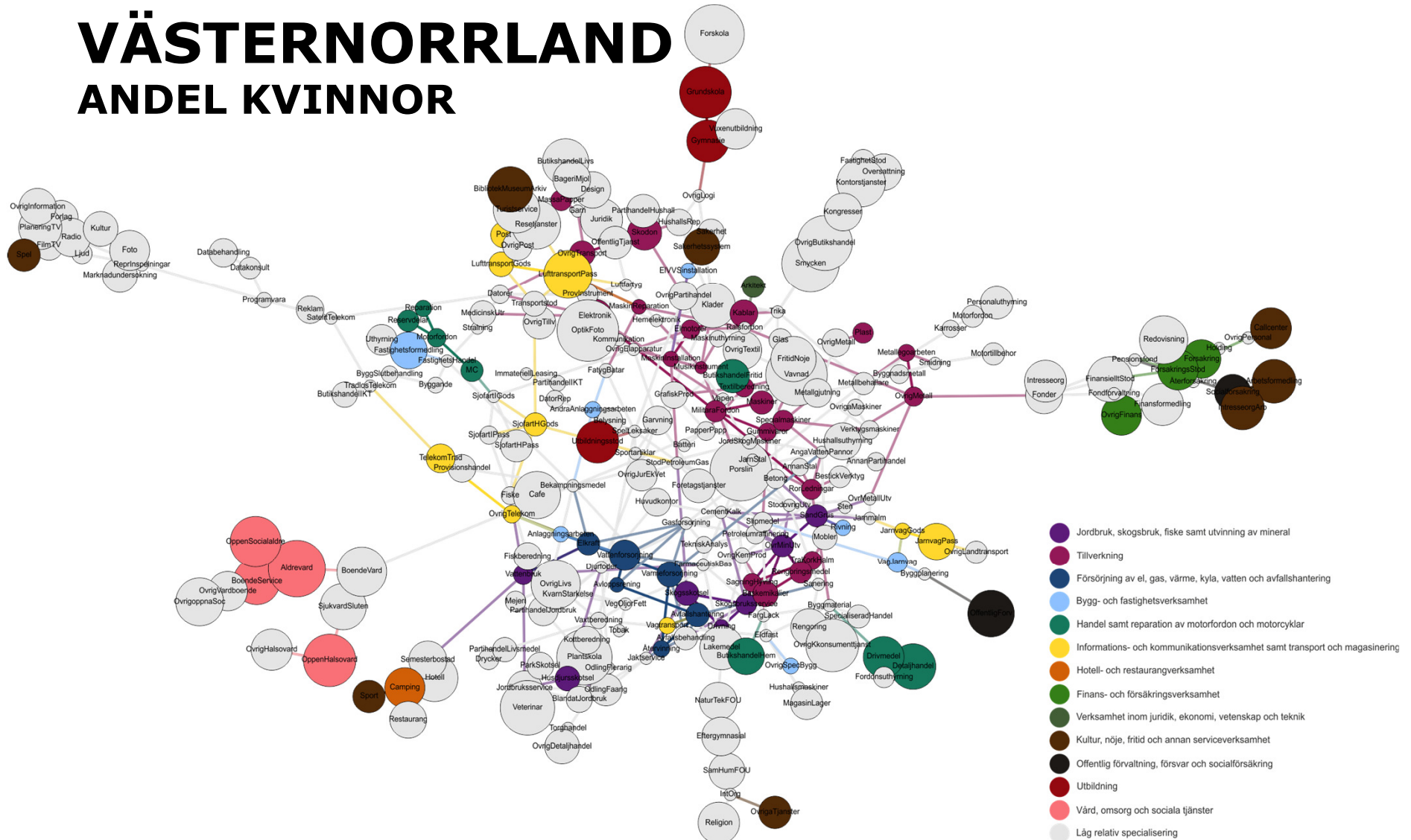
- Majoritet av regionens mest koncentrerade sektorer tillhör identifierade sk styrkeområden
- Verksamheter kopplat till skog och fordon och transport mest frekventa
- Övriga på topplistan är: Sjöfart på inre vattenvägar för godstransport (3), framställning av andra metaller än järn (5), tillverkning av elektroniska komponenter och kretskort (12), obligatorisk socialförsäkring (13) samt anläggningsarbeten (15).

SPECIALISERING 2016

(RELATIV VS ABSOLUT SYSSELSÄTTNING)

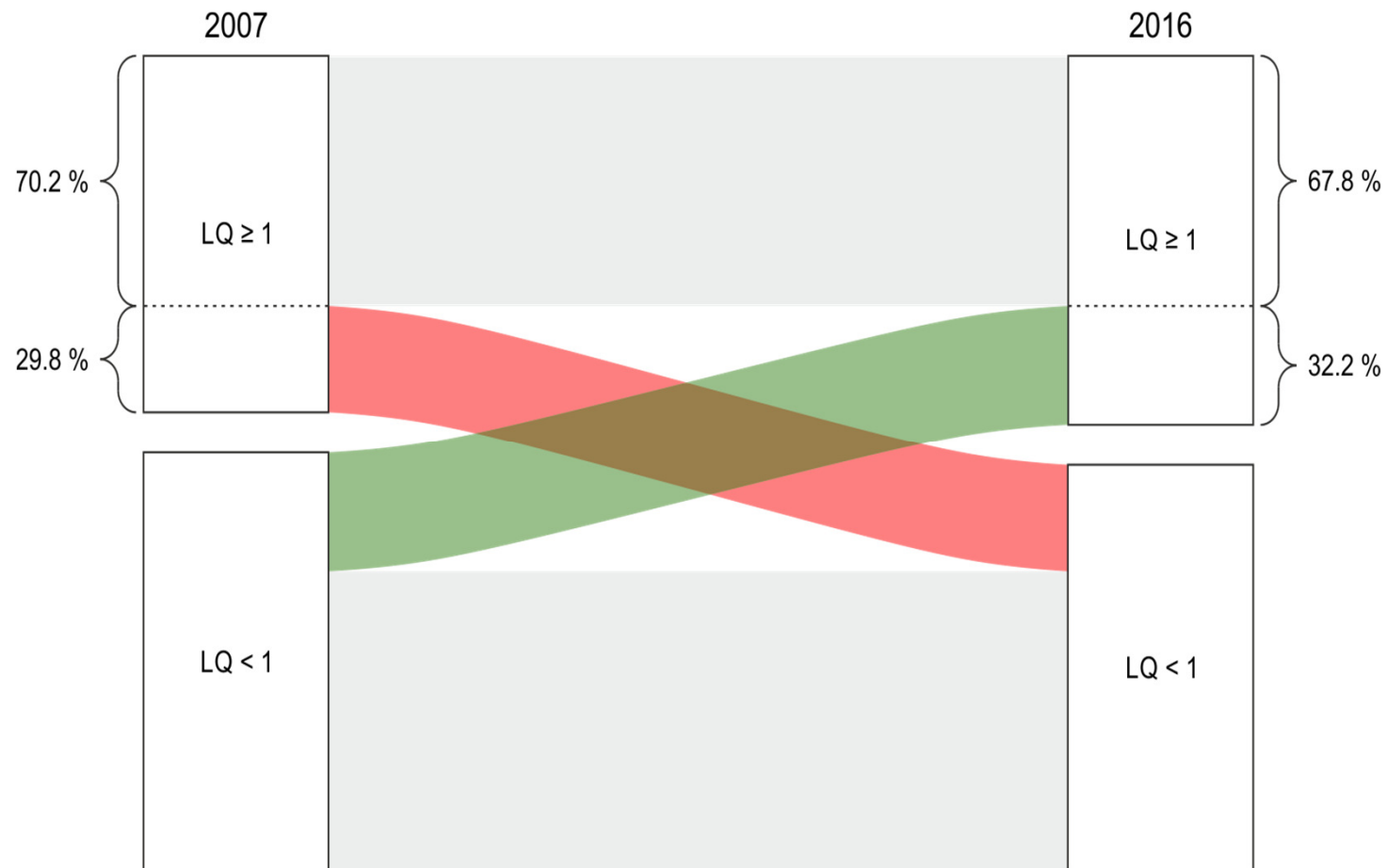
Specialisering		Rank	Storlek	
Sektor	Sysselsatta (%)		Sysselsatta (%)	Sektor
MilitaraFordon	0,72%	1	5,51%	OffentligForv
OvrigTransport	0,27%	2	5,39%	OppenHalsovard
SjofartHGods	0,18%	3	5,04%	Grundskola
MassaPapper	2,73%	4	4,80%	Aldrevard
OvrigMetall	0,61%	5	2,73%	MassaPapper
TelekomTrad	1,28%	6	2,69%	OppenSocialaldre
Skogsbruksservice	0,16%	7	2,42%	Forskola
Baskemikalier	0,74%	8	2,25%	Detaljhandel
Forsakring	1,67%	9	2,06%	ELVVSinstallation
Skogsskotsel	0,95%	10	2,03%	Vagtransport
SagningHyvling	0,85%	11	2,03%	Arkitekt
Elektronik	0,23%	12	2,03%	Restaurang
Socialforsakring	1,16%	13	1,93%	Gymnasie
Drivning	0,39%	14	1,67%	Forsakring
Anlaggningsarbeten	0,28%	15	1,59%	Datakonsult
	12%		44%	

VÄSTERNORRLAND ANDEL KVINNOR

Tillverkningsorienterade verksamheter i mitten urholkas.
Utbildning, vård, bibliotek/arkiv, försäkring/finans, media, handel, turism

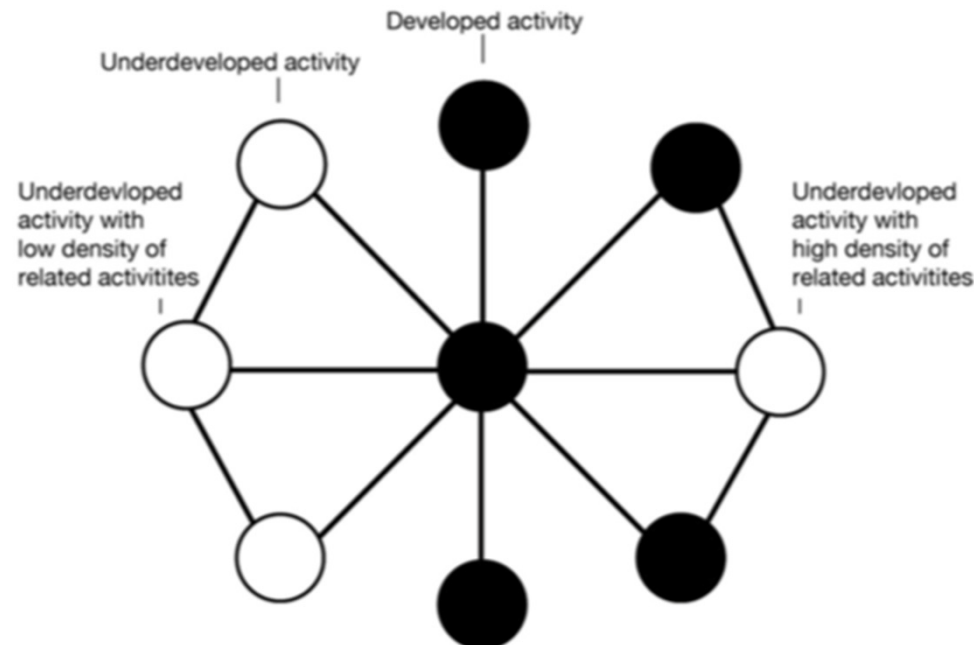
FÖRÄNDRING AV SPECIALISERING 2007-2016

INBÄDDNING (RELATERAD DENSITET)

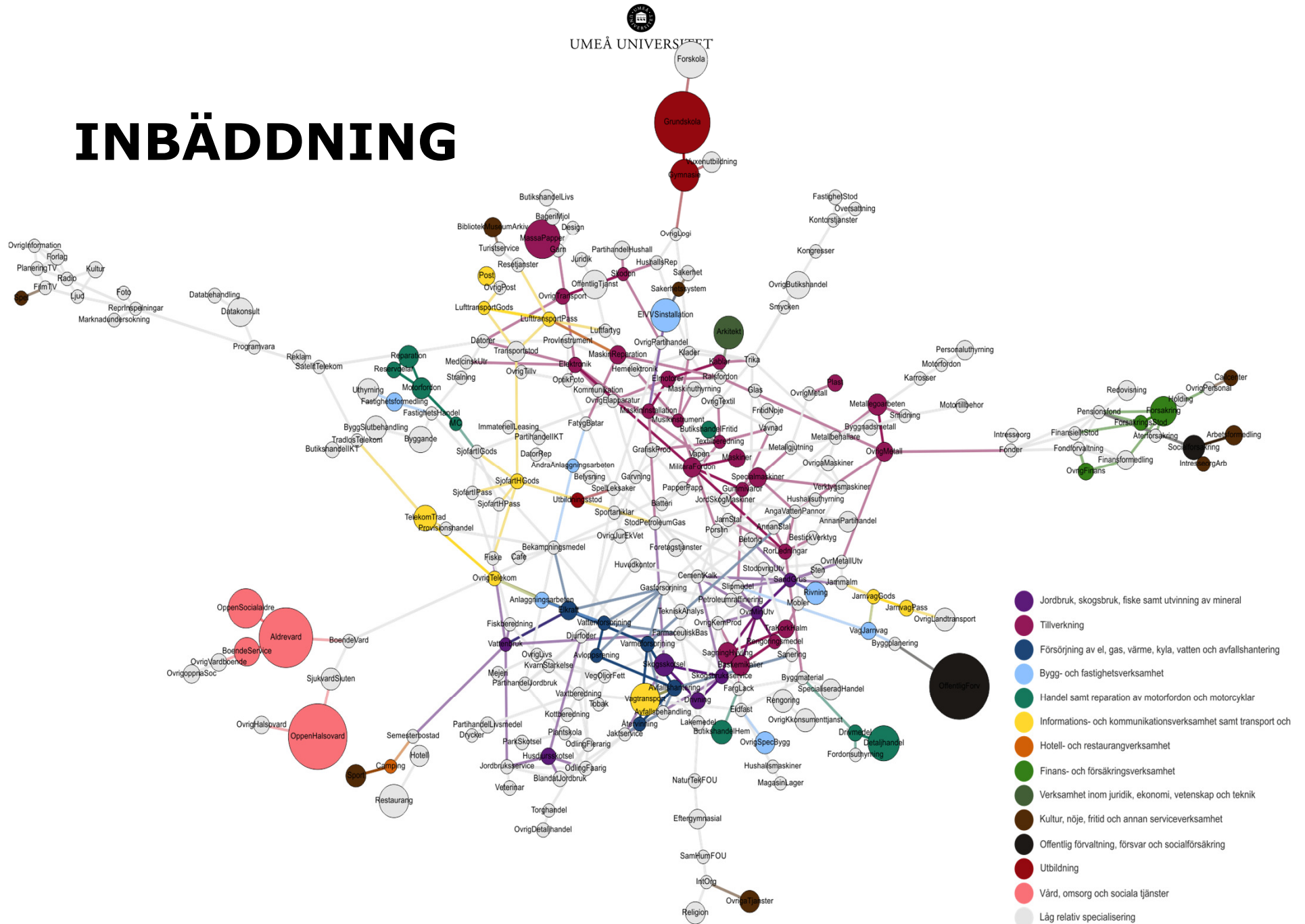
Hur många industriella vänner en sektor har i regionen givet de kompetenser som används i produktionen.

Viktigt för kompetensförsörjning och diversifiering

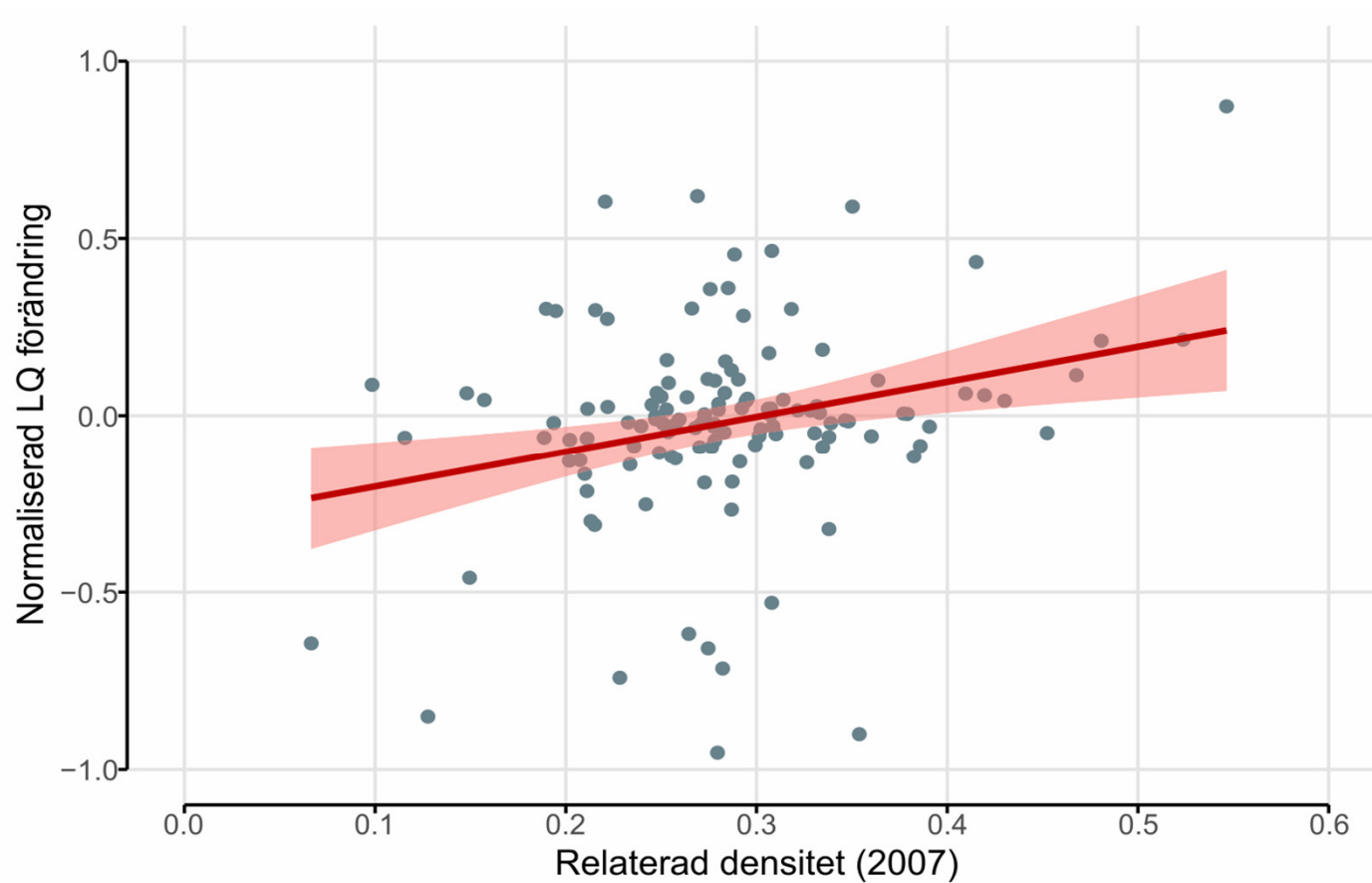

INBÄDDNING

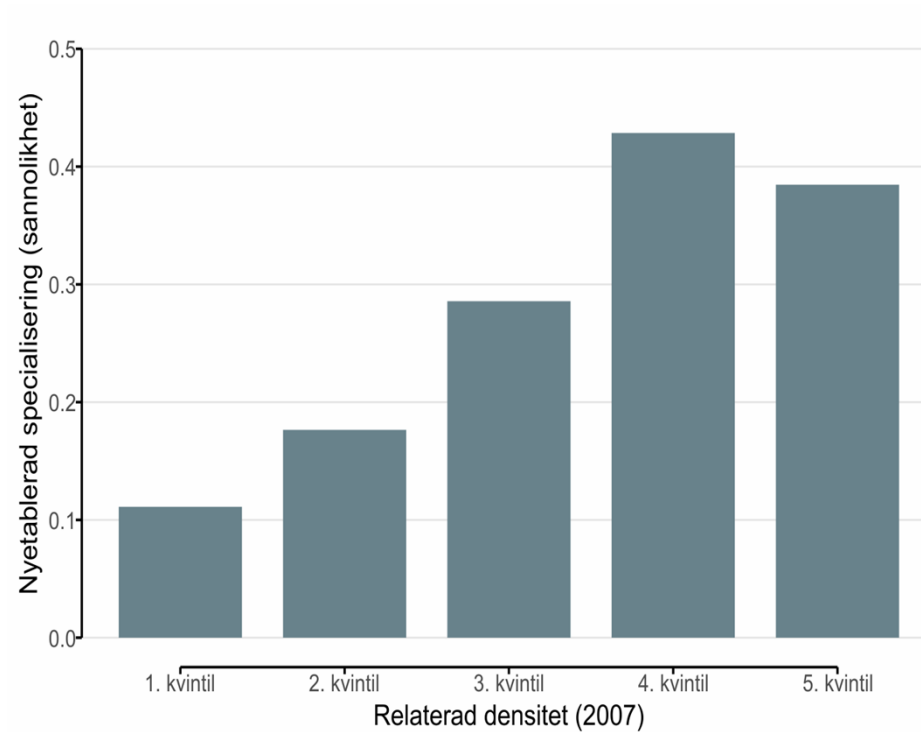
UMEÅ UNIVERSITET
Forskola

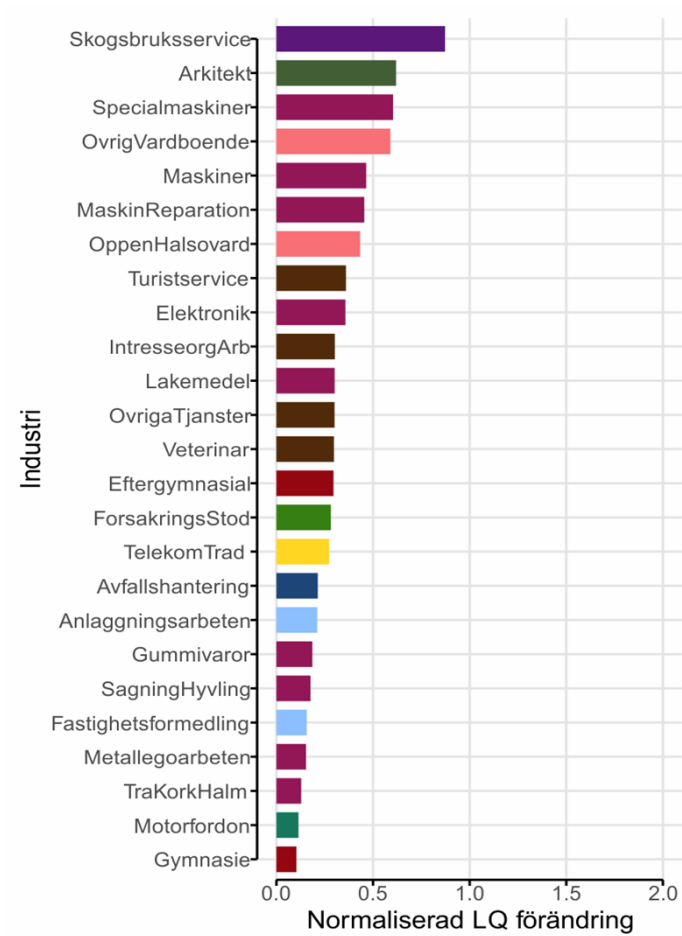
FÖRÄNDRING AV SPECIALISERING 2007-2016 (BETYDELSEN AV INBÄDDNING)

NYA SPECIALISERINGAR 2007-2016 (BETYDELSEN AV INBÄDDNING)

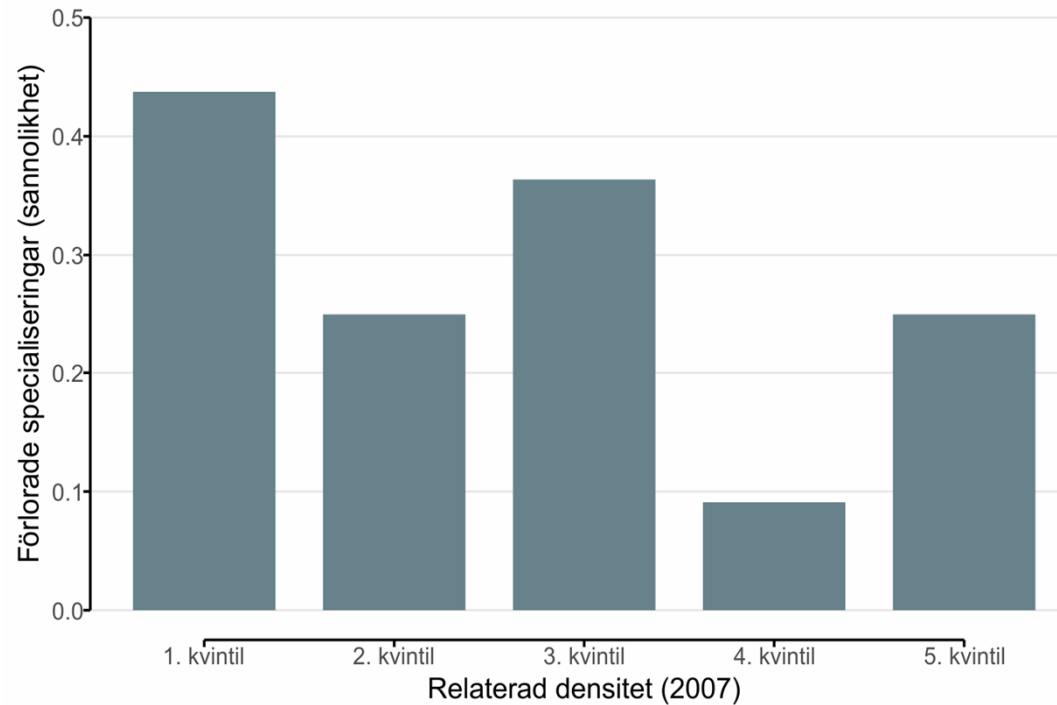

ÖKAT MEST 2007-2016

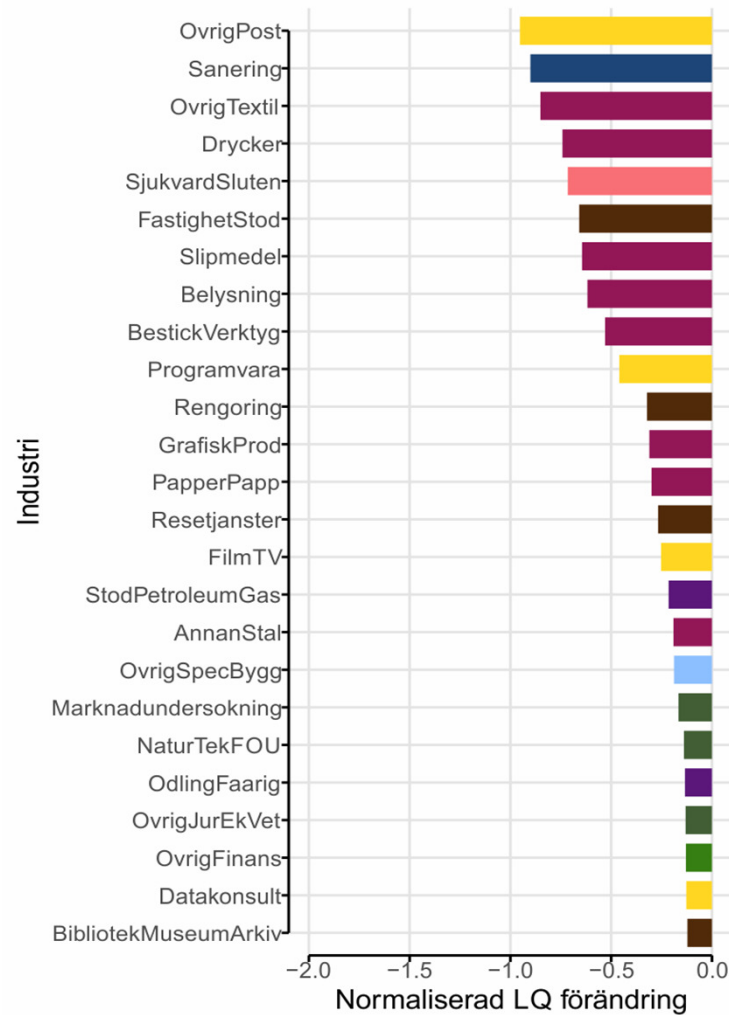

FÖRLORADE SPECIALISERINGAR 2007-2016 (BETYDELSEN AV INBÄDDNING)

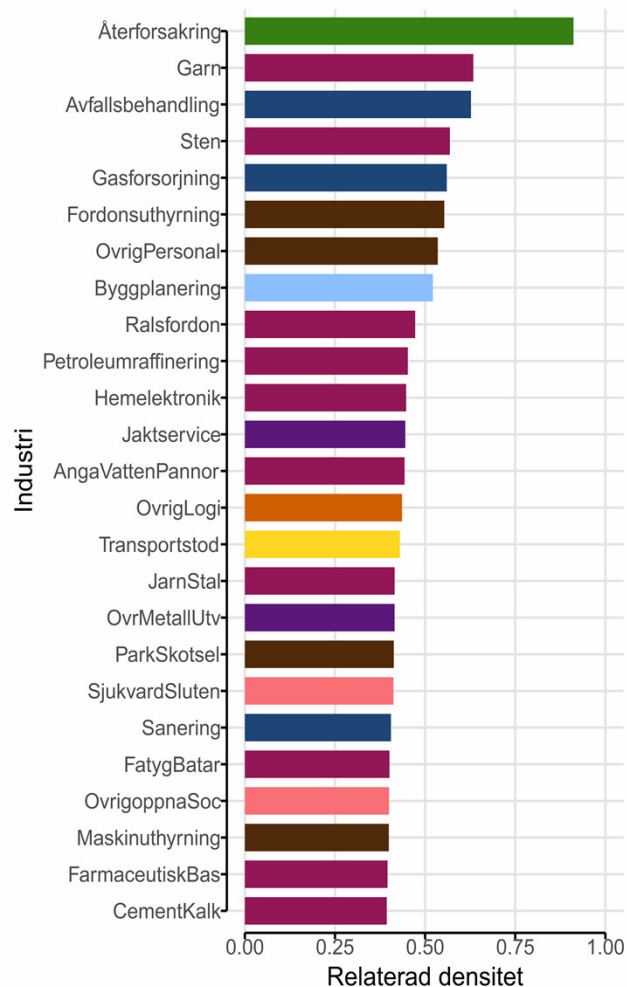
MINSKAT MEST 2007-2016

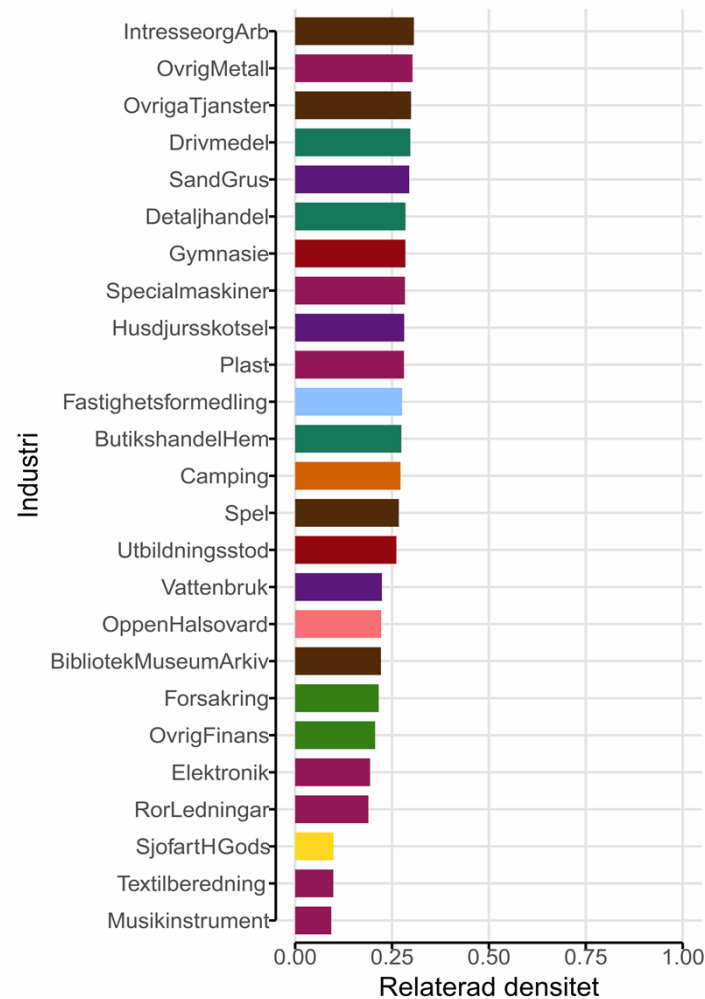

POTENTIELLA BUBBLARE

(VAD REGIONEN INTE ÄR SPECIALISERAD INOM MEN SOM ÄR NÄRA BESLÄKTAT NUVARANDE SPECIALISERINGAR)

EXISTERANDE SPECIALISERINGAR MED LÄGST INBÄDDNING (HÖG RISK)

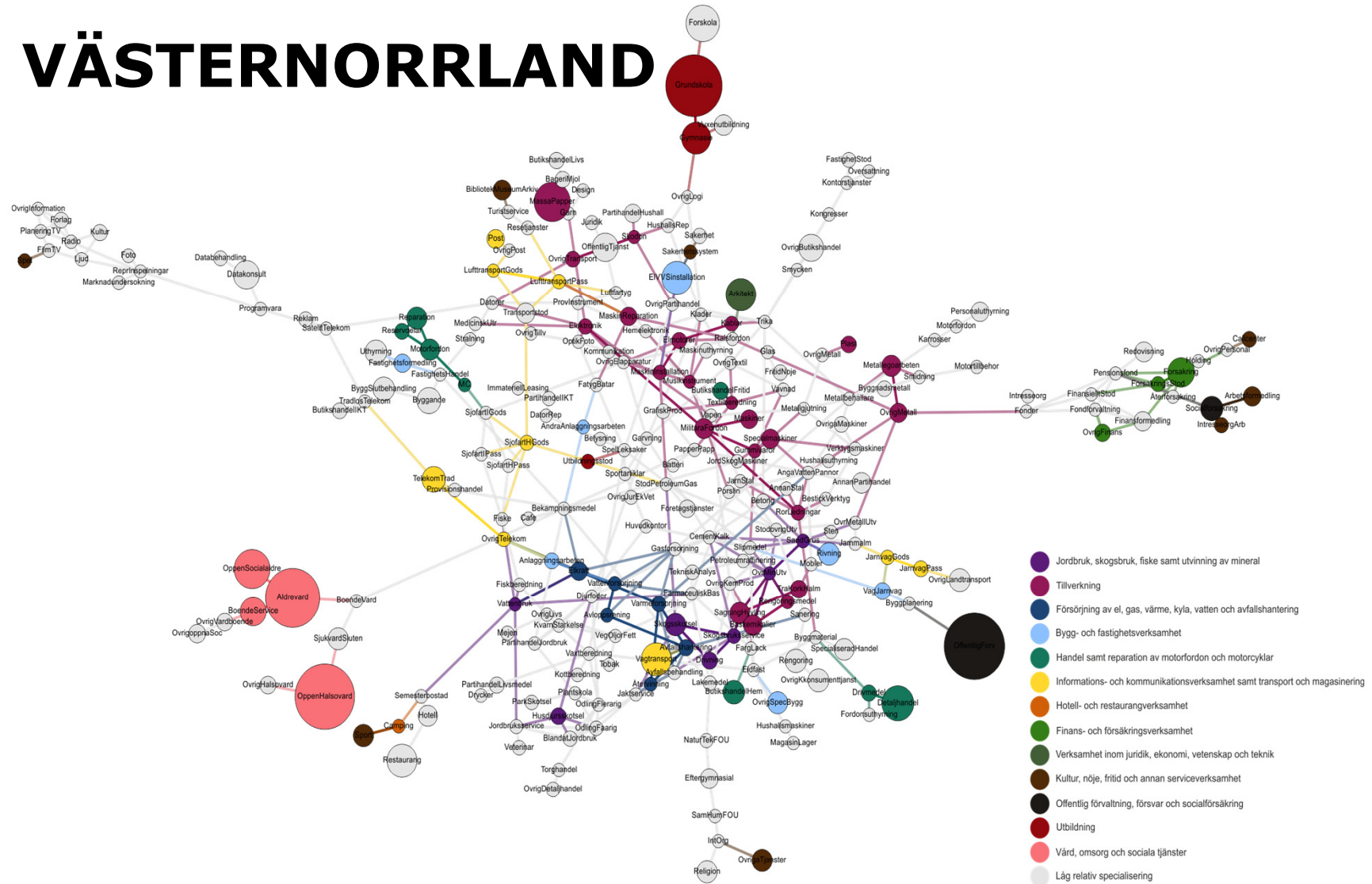

UMEÅ UNIVERSITET

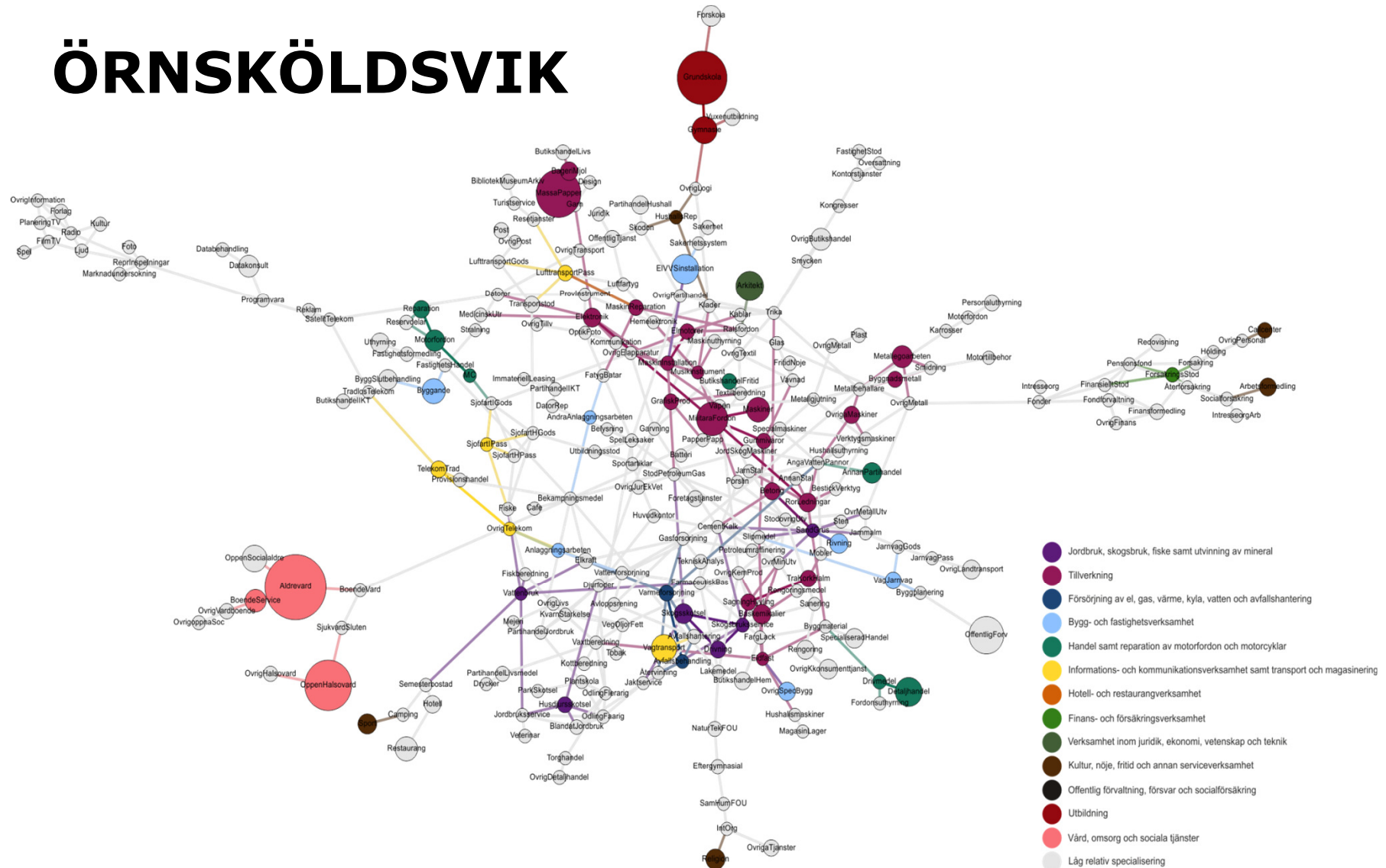
HUR SER DE INOMREGIONALA VARIATIONERNA UT?

VÄSTERNORRLAND

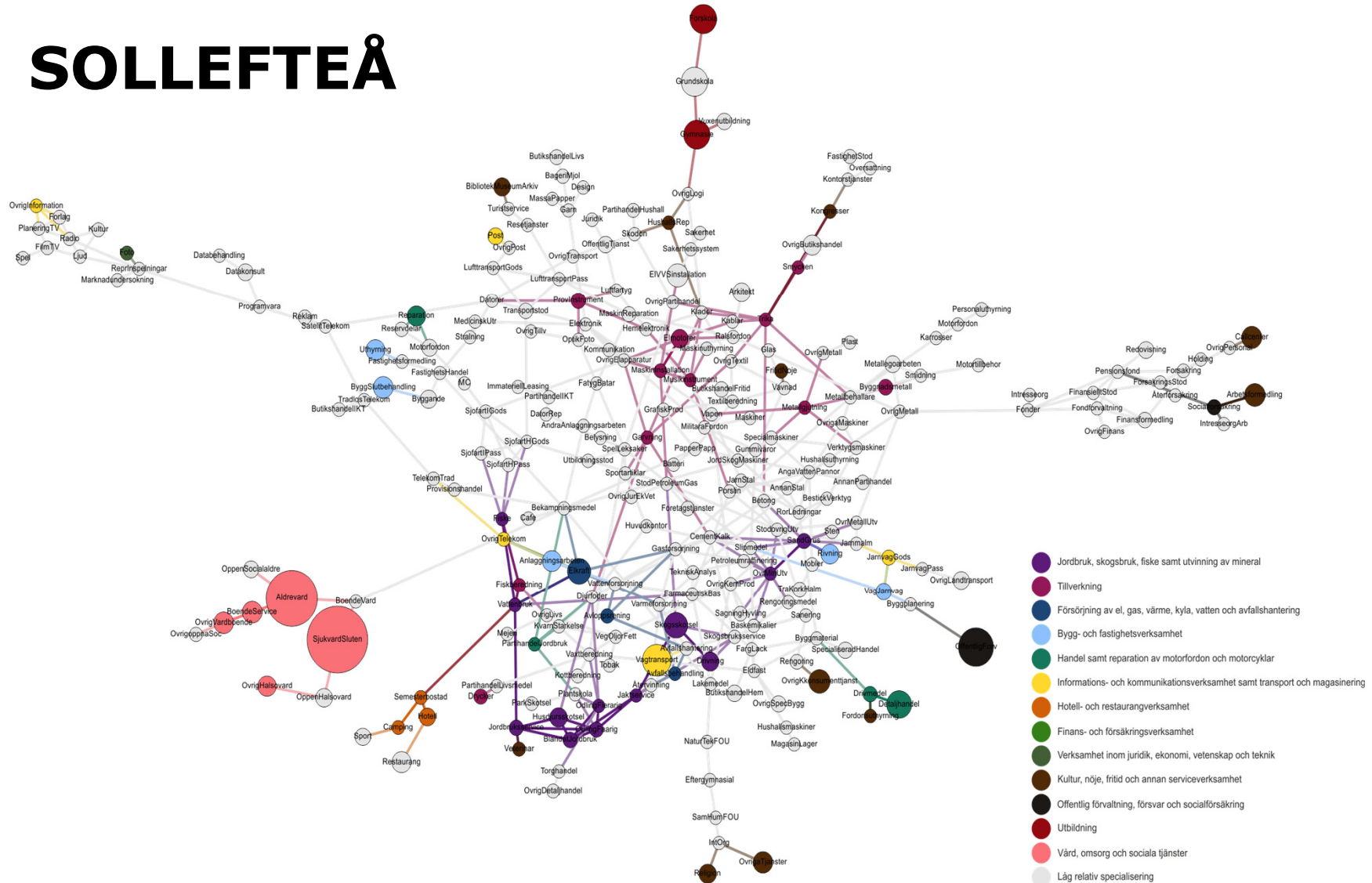

ÖRNSKÖLDSVIK

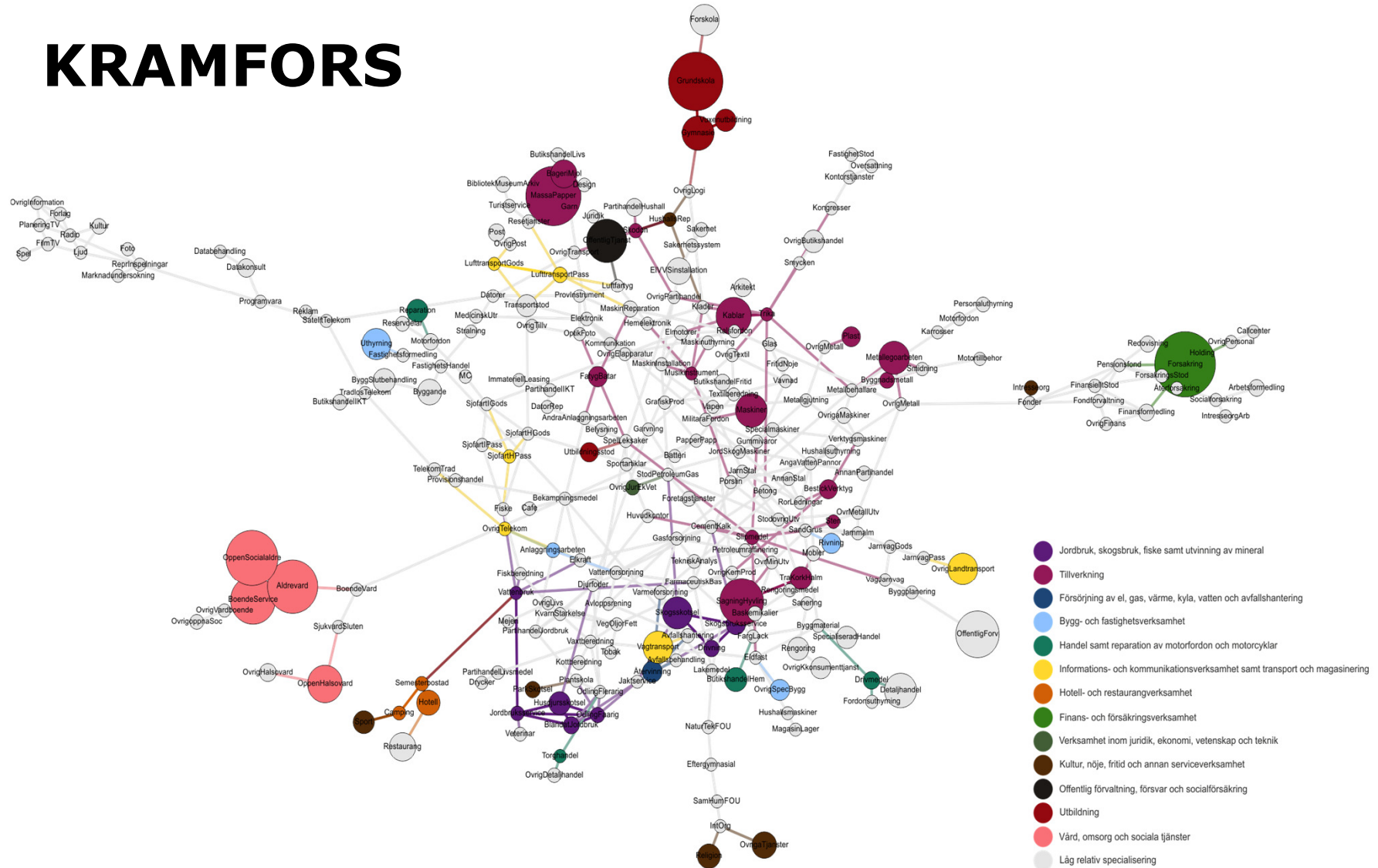
Maskinindustriell kompetensstruktur kring militära fordon
 Teknisk konsultverksamhet samt skog (massa/papper)
 Ej offentlig förvaltning

SOLLEFTEÅ

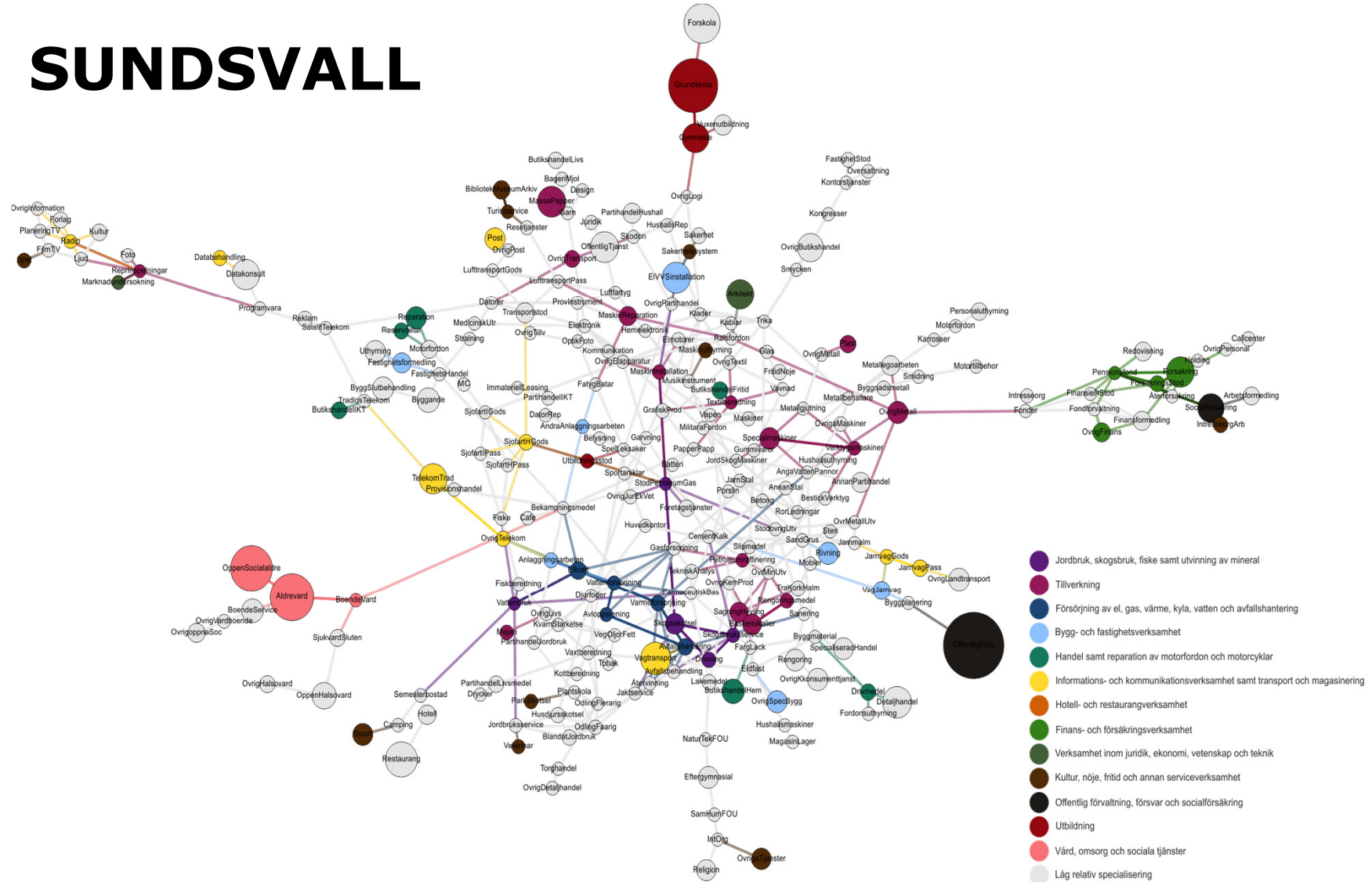
Privat och offentlig förvaltning
 Instrument och elmotorer, elkraft, besöksnäring
 Drivning och skogsskötsel tillsammans med jordbruk

KRAMFORS

Massa & Papper samt sågning/hyvling och skogsskötsel
 Kablar, maskiner och metallegoarbeteten, fartyg
 Försäkring samt turism

SUNDSVALL

Skogsnärningar samt transport, kommunikation, databehandling och media
 Finans och teknisk konsultverksamhet
 Maskintillverkning samt detaljhandel

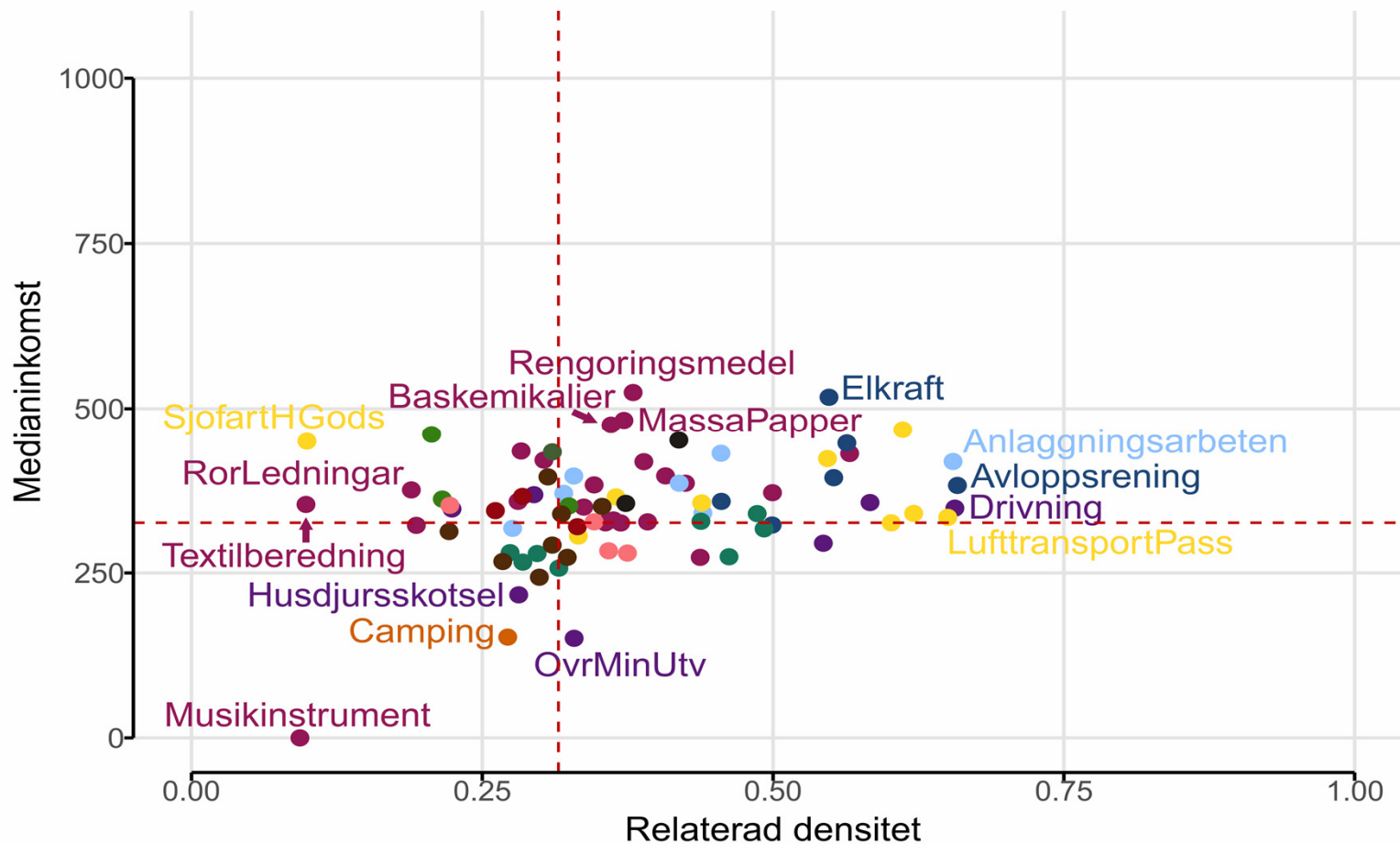
UMEÅ UNIVERSITET

HUR SER REGIONENS KOMPETENSSYSTEM UT?

INBÄDDNING OCH INKOMST

REGIONALA SPECIALISERINGAR

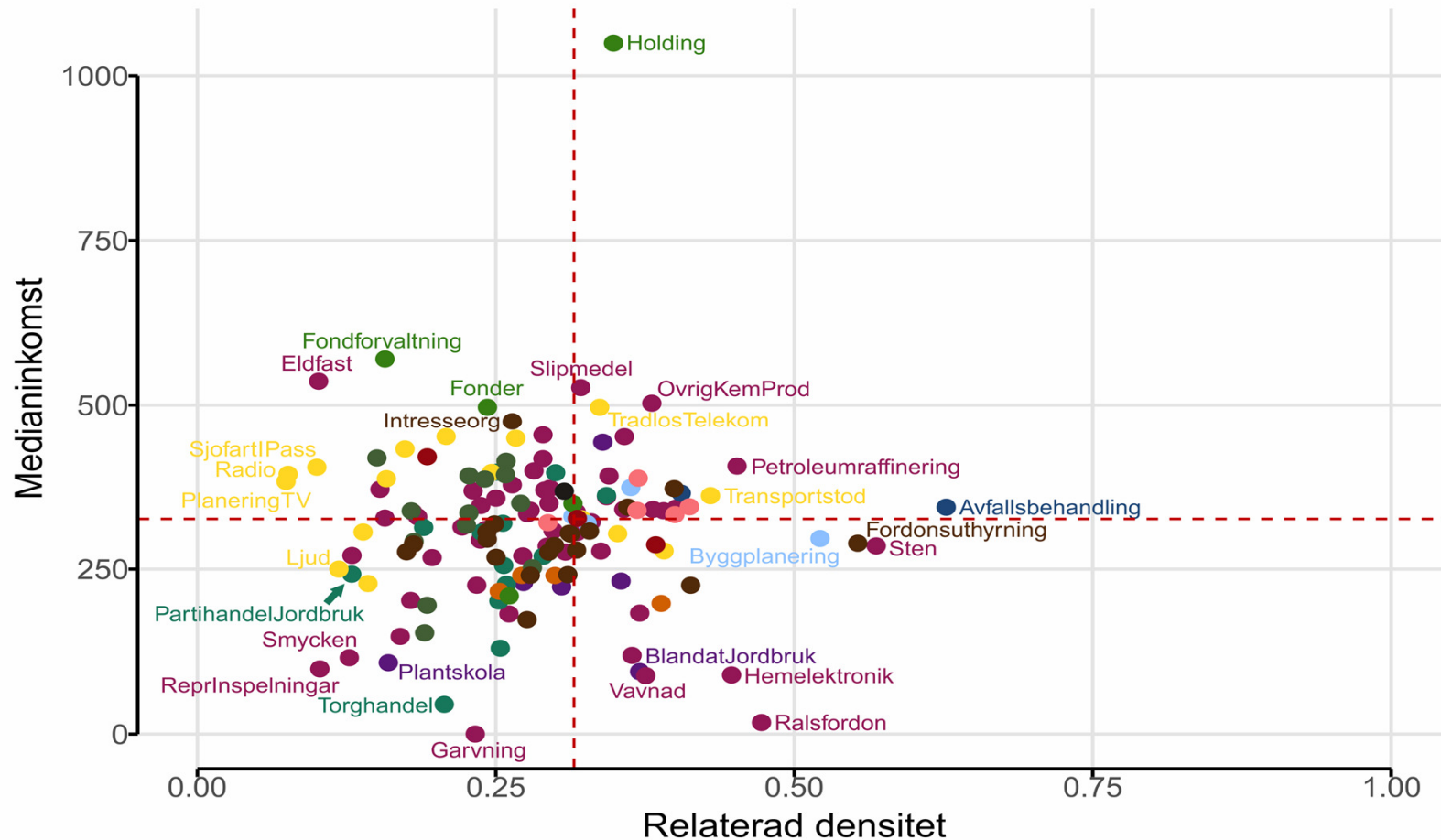
(NAMN VISAS FÖR TOPP/BOTTEN 5% PÅ RESP AXEL)

INBÄDDNING OCH INKOMST

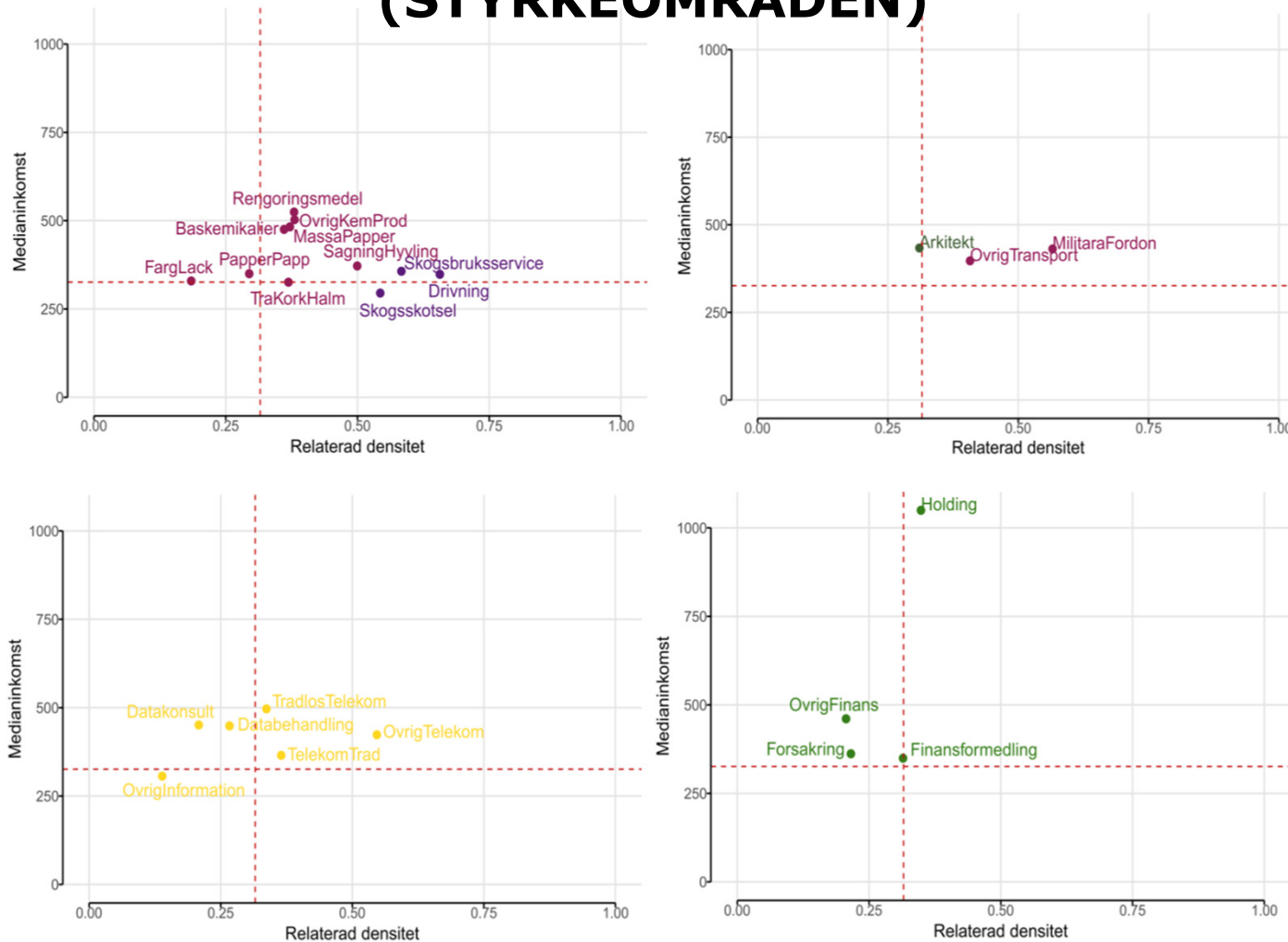
MÖJLIGA REGIONALA SPECIALISERINGAR

(NAMN VISAS FÖR TOPP/BOTTEN 5% PÅ RESP AXEL)

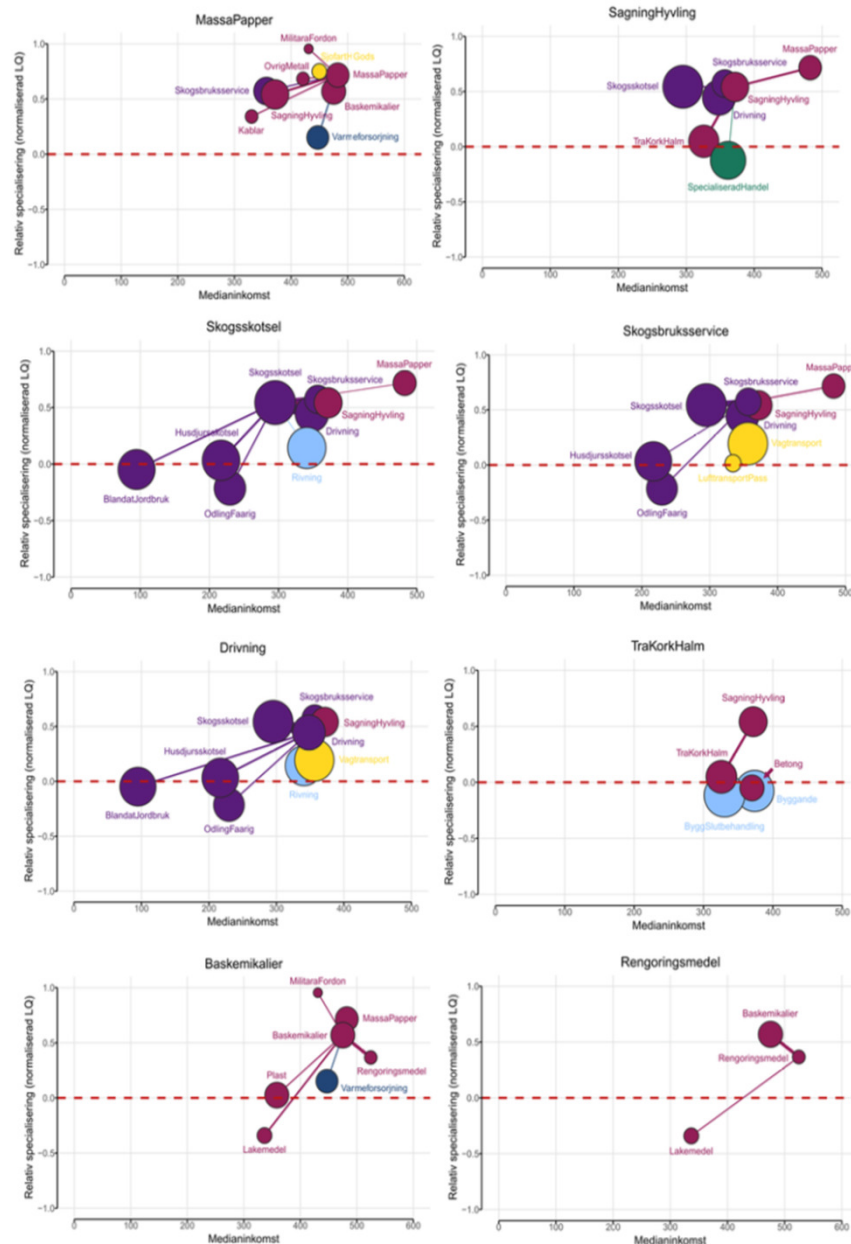

INBÄDDNING OCH INKOMSTER (STYRKEOMRÅDEN)

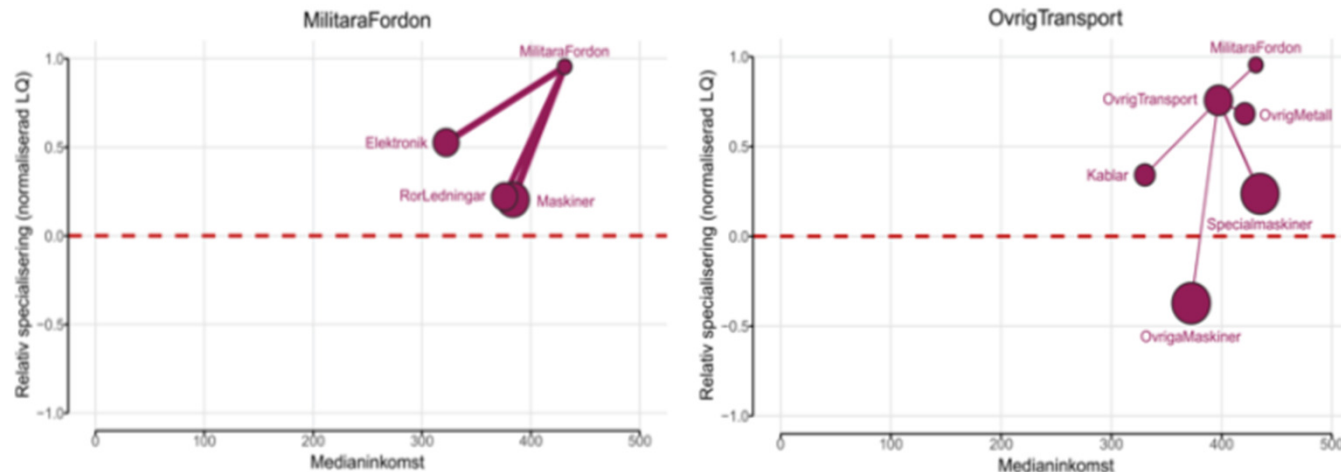

SKOG

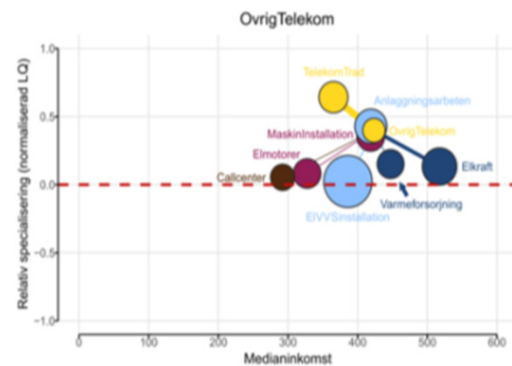
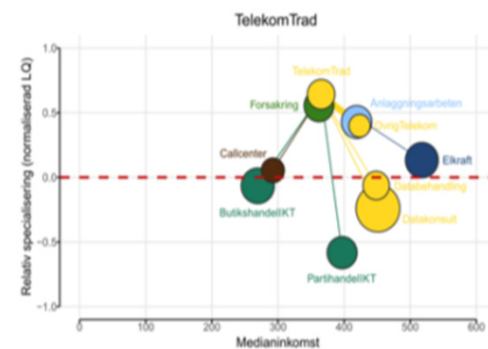
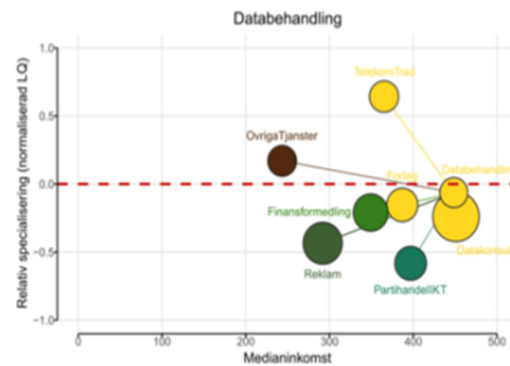
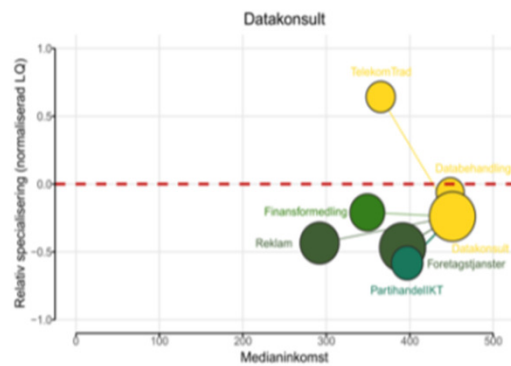
1. Regionens tydligaste specialiseringar och i de flesta fall också relativt höga inkomstnivåer
2. Endast Massa och papperstillverkning som har en tydligt ”gränsöverskridande” koppling till andra styrkeområden (militära fordon).
3. Få arbetsställen bland de sysselsättningstunga samt relativ isolering kan öka regional sårbarheten vid framtida rationaliseringar.

FORDON

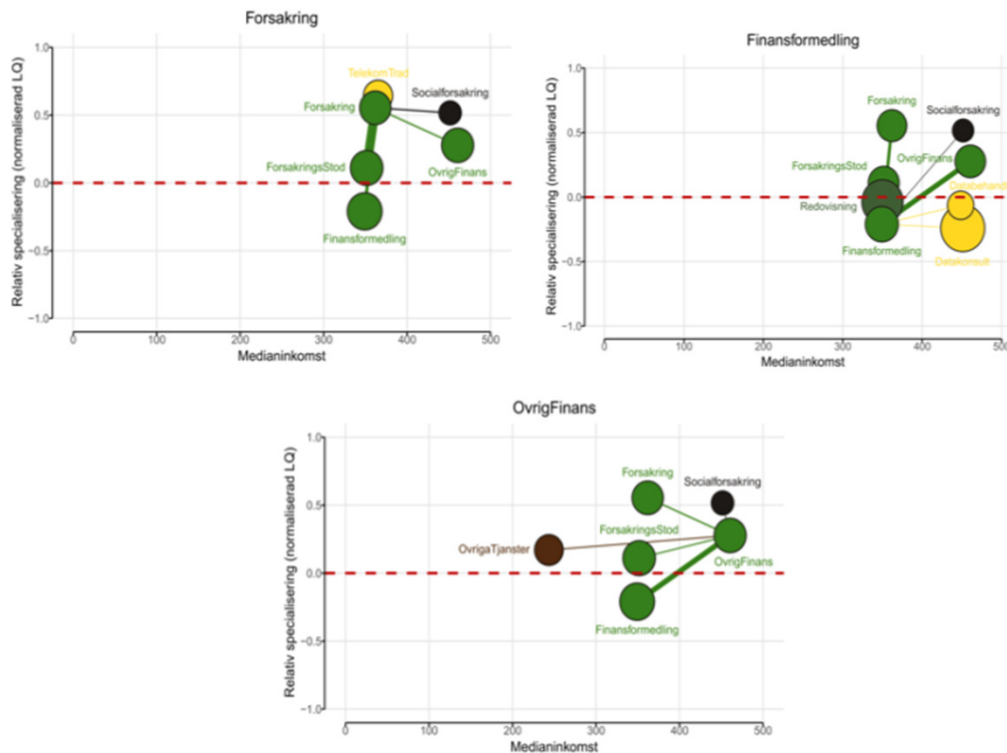
1. Tydlig specialisering med relativt höga lönenivåer, men det rör sig om väldigt få verksamheter.
2. Få relaterade, men starka, verksamheter. Inga kopplingar till övriga styrkeområden
3. Sårbarhet då nyckelindustrier är relaterade till industrier med lägre inkomstnivåer. Regional motståndskraft att hantera rationaliseringar kan vara svag då den regionala kompetensstrukturen inte säkert kan matcha ett ökat arbetskraftsutbud.

IKT

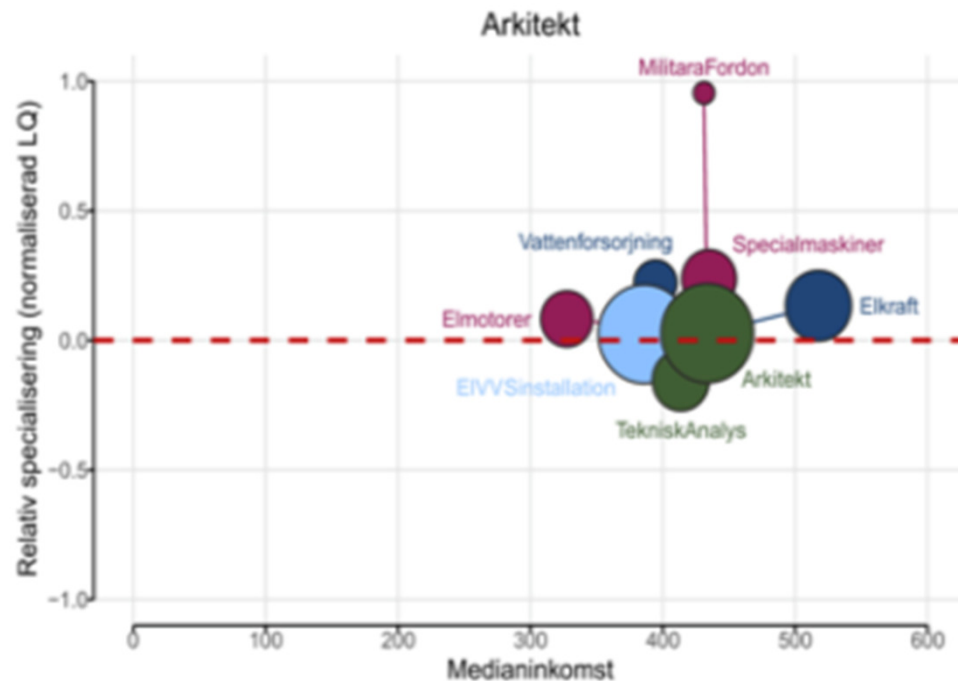
1. Ingen tydlig specialisering trots relativt många anställda
2. Två system:
 1. Datakonsult och Databehandling tillsammans med Finans och Företagstjänster
 2. Trådbunden och övrig telekom till handel och entreprenad
3. För utveckling bör både nyckelindustri och relaterade verksamheter stödjas för framtida kompetensförsörjning

FINANS

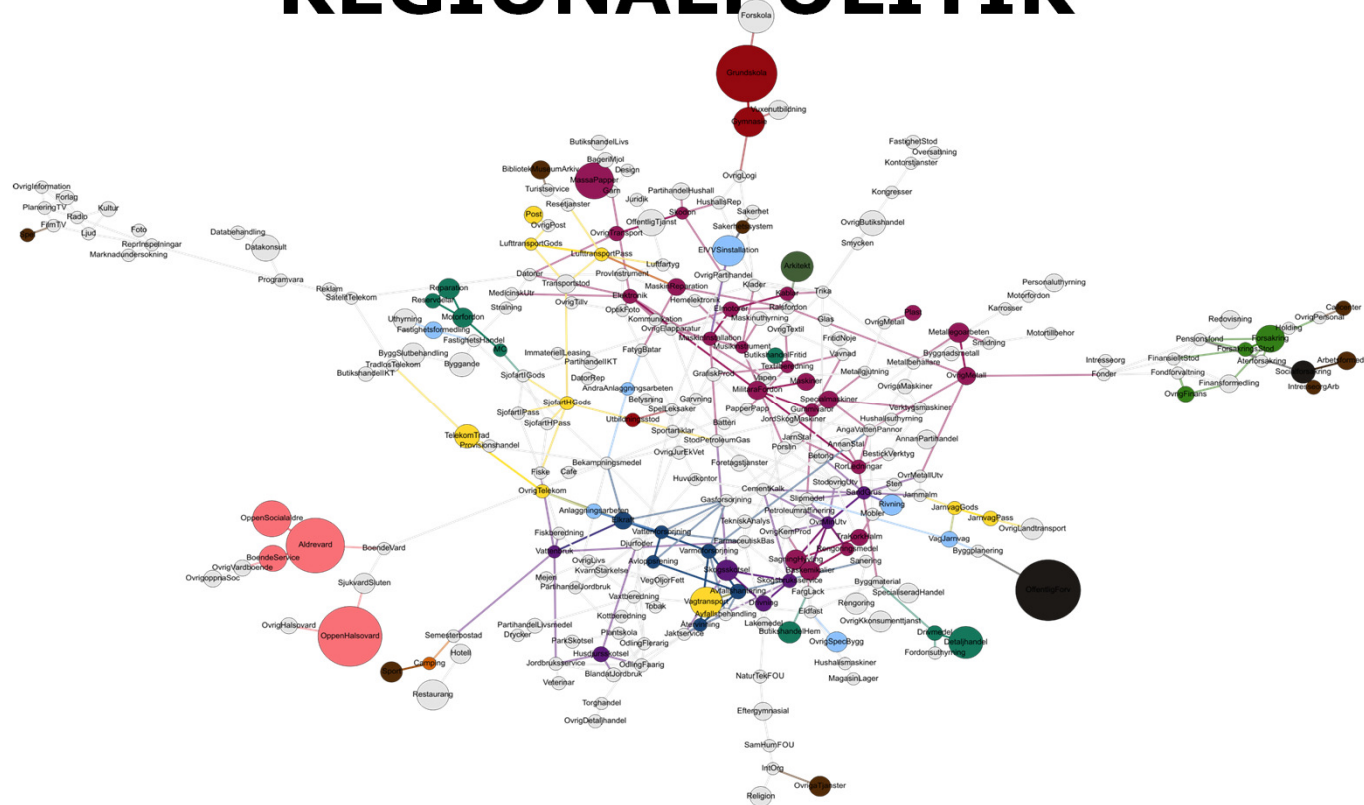
1. Tydlig ömsesidighet med IKT
2. Utöver Socialförsäkring är det antingen Trådbunden telekom (Försäkring) eller Datakonsult och Databehandling (Finansförmedling) som är de mest kompetensrelaterade verksamheterna.
3. Långsiktig utveckling av *både* Finans *och* IKT om exempelvis Finans och Försäkring kan bli större i absoluta tal.

ARKITEKT OCH TEKNISK KONSULT

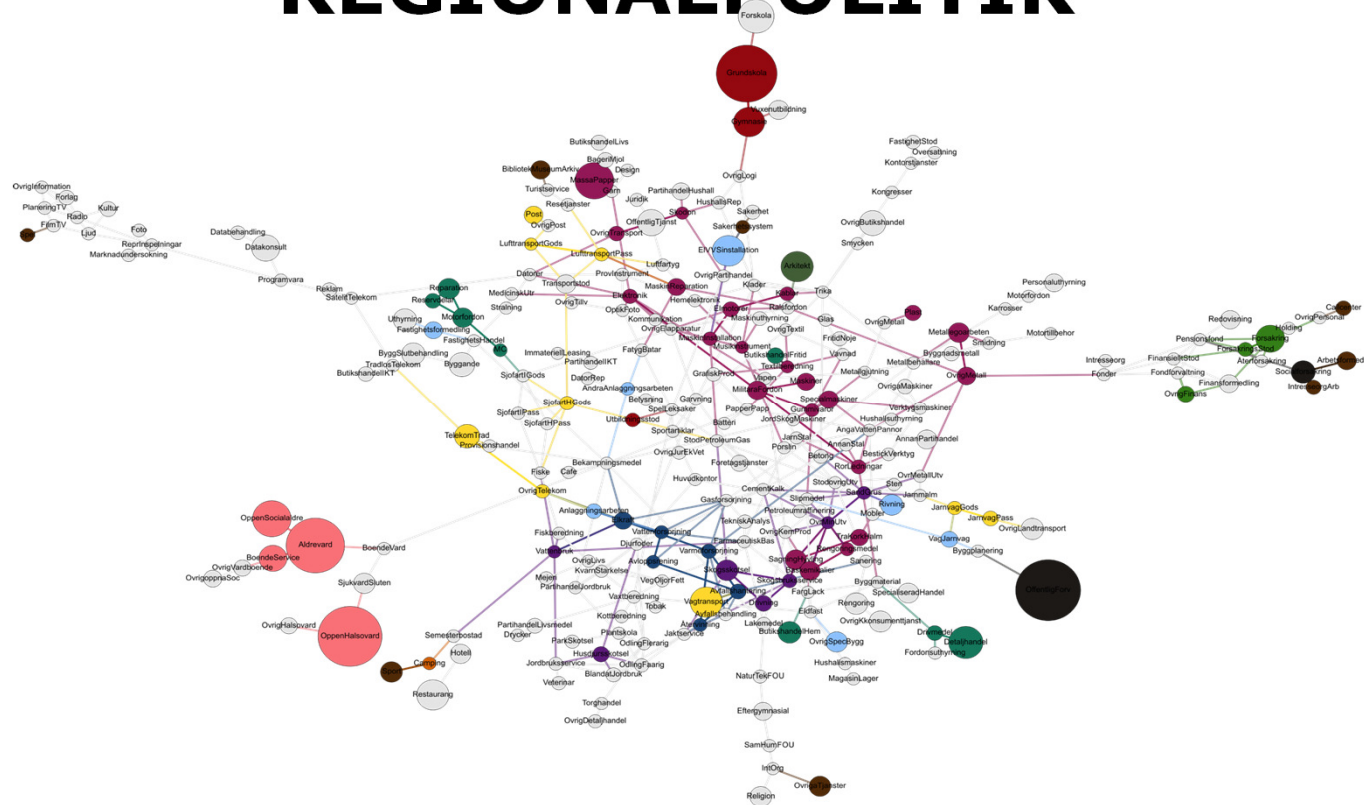
1. Framstår inte som någon av de andra branschernas viktigaste länk ur ett kompetensperspektiv.
2. Förutom Militära fordon utgör inte heller något av regionens andra styrkeområden en viktig kompetensmässigt relaterad bransch.
3. Kan utgöra en viktig verksamhet för att bredda och stärka fordonsindustrin

MOT EN "SMARTARE" REGIONALPOLITIK

**Regionen bör utvärdera befintliga styrkor (specialiseringar)
och diversifiera i verksamheter ”man nästan har”**

MOT EN "SMARTARE" REGIONALPOLITIK

Genom att prioritera lågt specialiserade relaterade verksamheter kan "kompetenskluster" främjas som underlättar kompetensförsörjning och skyddar regionen vid större rationaliseringar

